

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ปัญหา เจตคติ และความต้องการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยรังสิต โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วม ปัญหาและเจตคติของอาจารย์จำแนกตามกลุ่มคณะวิชาและประสบการณ์สอน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นอาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยรังสิต ทุกวิทยาลัย ทุกคณะและทุกสถาบันที่มีหลักสูตรการเรียนการสอน จำนวน 23 คณะ 4 วิทยาลัย และ 2 สถาบัน ในปีการศึกษา 2553 มีจำนวนรวม 885 คน ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 276 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ส่งไป 276 ชุด ได้รับกลับคืนมาจำนวน 216 ชุด คิดเป็นร้อยละ 78.26 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ LSD ในการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

อาจารย์ที่ตอบแบบสอบถามจำนวนสูงสุด 74 คน สังกัดกลุ่มคณะวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ โดยมีอาจารย์จำนวนสูงสุด 178 คน ดำรงตำแหน่งอาจารย์ และอาจารย์จำนวนสูงสุด 124 คน มีประสบการณ์สอนในมหาวิทยาลัยรังสิต 1-10 ปี

2. การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต ในด้าน ระดับการมีส่วนร่วม ปัญหาการมีส่วนร่วม เจตคติต่อการคัดเลือกหนังสือ และความต้องการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยรังสิต ในภาพรวม สรุปได้ดังนี้

2.1 ระดับการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต พบว่าทุกรายการมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแยกได้เป็น 3 ระดับ คือ ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด โดยรายการที่อาจารย์เข้ามามีส่วนร่วมสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การคัดเลือกหนังสือที่ทางร้านตัวแทนจำหน่ายนำมาเสนอที่

รองลงมาคือ การเลือกหนังสือจากงานออกร้านที่ทางสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิตเป็นผู้จัด และการคัดเลือกหนังสือจากแคตตาล็อกของสำนักพิมพ์หรือตัวแทนจำหน่ายที่สำนักหอสมุดได้จัดแยกตามสาขาวิชาแล้ว ตามลำดับ

2.2 ปัญหาการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยรังสิต พบว่าทุกปัญหามีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าปัญหาที่อาจารย์ประสบมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ สำนักหอสมุดใช้เวลานานในการแจ้งผลการจัดหาหนังสือที่อาจารย์คัดเลือกทำให้อาจารย์ไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการคัดเลือกหนังสือ รองลงมาคือ สำนักหอสมุดไม่มีการแจ้งผลการจัดหาหนังสือที่อาจารย์คัดเลือก และไม่ทราบผู้รับผิดชอบในการประสานการคัดเลือกหนังสือของสำนักหอสมุด

2.3 เจตคติต่อการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยรังสิต พบว่าเจตคติมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่ารายการที่อาจารย์มีเจตคติสูงที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดให้ได้ผลดี ย่อมเกิดจากการมีส่วนร่วมในการทำงานระหว่างอาจารย์และบรรณารักษ์ รองลงมาคือ หนังสือที่อาจารย์เสนอแนะให้สำนักหอสมุดจัดซื้อนอกจากจะมีประโยชน์ต่ออาจารย์แล้ว ยังมีประโยชน์ต่อผู้ให้บริการท่านอื่น ๆ อีกด้วย และการสละเวลาเพื่อช่วยคัดเลือกหนังสือทำให้สำนักหอสมุดได้หนังสือที่มีคุณภาพและตรงกับความต้องการของผู้ใช้ ตามลำดับ

2.4 ความต้องการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยรังสิต พบว่า ความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่ารายการที่อาจารย์มีความต้องการสูงที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิตควรจัดหารายการหนังสือใหม่ให้ครอบคลุมทุกสาขาวิชาที่อาจารย์สอนให้มากขึ้น รองลงมาค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ สำนักหอสมุดควรรวบรวมรายชื่อหนังสือของสำนักพิมพ์ต่าง ๆ จำแนกตามสาขาวิชา นำไปแสดงบนเว็บไซต์ของสำนักหอสมุดเพื่อให้อาจารย์พิจารณาและคัดเลือกทางเว็บไซต์ได้เลย และ ควรมีการแจ้งงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือให้อาจารย์ทราบ

3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต ในด้านระดับการมีส่วนร่วม ปัญหาการมีส่วนร่วมในเจตคติต่อการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุด และความต้องการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยรังสิต จำแนกตามกลุ่มคณะวิชา และประสบการณ์ทำงานด้านการสอนสรุปได้ดังนี้

3.1 ระดับการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต

3.1.1 เมื่อจำแนกตามกลุ่มคณะวิชาพบว่า มีอาจารย์ 3 กลุ่มคณะวิชา คือ กลุ่มคณะวิชาแพทยศาสตร์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มคณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และกลุ่มคณะวิชาศิลปะและการออกแบบ มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วม 3 ระดับเหมือนกัน คือ ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด ส่วนอาจารย์กลุ่มคณะวิชาวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วม 2 ระดับ คือ ระดับปานกลาง และระดับน้อย และอาจารย์กลุ่มคณะวิชาเศรษฐกิจและธุรกิจ มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วม 2 ระดับ คือ ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด

จากการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือของอาจารย์จำแนกตามกลุ่มคณะวิชาโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า อาจารย์กลุ่มคณะวิชาต่างกัน มีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าห้องสมุดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.1.2 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการสอน พบว่าอาจารย์ทุกกลุ่มประสบการณ์สอนมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมใน 3 ระดับ คือ ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด

จากการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือของอาจารย์จำแนกตามประสบการณ์สอน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า อาจารย์ที่มีประสบการณ์สอนต่างกัน มีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ปัญหาการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยรังสิต

3.2.1 เมื่อจำแนกตามกลุ่มคณะวิชา พบว่า อาจารย์กลุ่มคณะวิชาวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มคณะวิชาเศรษฐกิจและธุรกิจ มีค่าเฉลี่ยปัญหาทุกรายการในระดับปานกลางเหมือนกัน ส่วนอาจารย์กลุ่มคณะวิชาแพทยศาสตร์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีค่าเฉลี่ยปัญหา 2 ระดับ ระดับมาก และระดับปานกลาง อาจารย์กลุ่มคณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยปัญหาการมีส่วนร่วม 2 ระดับ ระดับปานกลาง และระดับน้อย และอาจารย์กลุ่มคณะวิชาศิลปะและการออกแบบ มีค่าเฉลี่ยปัญหาการมีส่วนร่วม 3 ระดับ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย

จากผลการเปรียบเทียบปัญหาการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือของอาจารย์จำแนกตามกลุ่มคณะวิชาหลัก โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า อาจารย์กลุ่มคณะวิชาต่างกัน มีปัญหาในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2.2 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ทำงานด้านการสอน พบว่า อาจารย์ที่มีประสบการณ์สอน 11-20 ปี และตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยปัญหา 2 ระดับ คือระดับปานกลาง และระดับน้อย ส่วนอาจารย์กลุ่มประสบการณ์ตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง และระดับน้อย และอาจารย์กลุ่มประสบการณ์ 1-10 ปี มีค่าเฉลี่ยปัญหาในระดับปานกลาง

จากการเปรียบเทียบปัญหาการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือของอาจารย์ จำแนกตามประสบการณ์ทำงานด้านการสอน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า อาจารย์ที่มีประสบการณ์ทำงานด้านการสอนต่างกัน มีปัญหาในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 เจตคติต่อการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยรังสิต

3.3.1 เมื่อจำแนกตามกลุ่มคณะวิชา พบว่า มีอาจารย์ 2 กลุ่มคณะวิชา คือ กลุ่มคณะวิชาแพทยศาสตร์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ และกลุ่มคณะวิชาเศรษฐกิจและธุรกิจ ที่มีระดับค่าเฉลี่ยเจตคติ 3 ระดับคือ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย ส่วนอาจารย์กลุ่มคณะวิชาวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ย ระดับมาก และระดับปานกลาง อาจารย์กลุ่มคณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีค่าเฉลี่ย 2 ระดับ คือ ระดับมาก และระดับน้อย และกลุ่มคณะวิชาศิลปะและการออกแบบ มีค่าเฉลี่ย 4 ระดับ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย

จากการเปรียบเทียบเจตคติต่อการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์จำแนกตามกลุ่มคณะวิชาหลักโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ที่สังกัดกลุ่มคณะวิชาหลักต่างกัน มีเจตคติต่อการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3.2 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ทำงานด้านการสอน พบว่าอาจารย์ทั้ง 3 กลุ่ม มีระดับค่าเฉลี่ยเจตคติ 3 ระดับคือ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย

จากการเปรียบเทียบเจตคติต่อการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าห้องสมุด จำแนกตามประสบการณ์สอนของอาจารย์โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ที่มีประสบการณ์ทำงานด้านการสอนต่างกัน มีเจตคติต่อการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4 ความต้องการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์

3.4.1 เมื่อจำแนกตามกลุ่มคณะวิชา พบว่า ผลปรากฏค่าเฉลี่ยอาจารย์ทุกกลุ่มคณะวิชา มีระดับค่าเฉลี่ยเจตคติ 2 ระดับเหมือนกัน คือ ระดับมาก และระดับปานกลาง

3.4.2 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ทำงานด้านการสอน พบว่าอาจารย์ทุกกลุ่ม ประสบการณ์มีค่าเฉลี่ย 2 ระดับ คือ ระดับมาก และระดับปานกลาง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต” สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุด

อาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิตมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดโดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยกิจกรรมการคัดเลือกหนังสือที่อาจารย์เข้ามามีส่วนร่วมสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การคัดเลือกหนังสือที่ทางร้านตัวแทนจำหน่ายนำมาเสนอที่คณะรองลงมาคือ การเลือกหนังสือจากงานออกร้านที่ทางสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิตเป็นผู้จัด และการคัดเลือกหนังสือจาก รายการ ของสำนักพิมพ์หรือตัวแทนจำหน่ายที่สำนักหอสมุดได้จัดแยกตามสาขาวิชาแล้วตามลำดับ

ถึงแม้ว่ากิจกรรมการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดจะไม่สอดคล้องกันกับงานวิจัยอื่น ๆ แต่รายการที่มีค่าเฉลี่ยลำดับรองลงมา คือ การเลือกหนังสือจากงานออกร้านที่ทางสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิตเป็นผู้จัด ก็มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิสากร อัครสุวรรณกุล (2552) นภลัย ทองปิ่น และเทพี เพ็งพินิจ (2548) ที่พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่จะคัดเลือกหนังสือจากกิจกรรมจัดแสดงหนังสือประจำปีในห้องสมุด สำนักหอสมุด หรือสำนักวิทยบริการเป็นผู้จัด ที่เป็นเช่นนั้นเพราะกิจกรรมการคัดเลือกหนังสือที่ห้องสมุดสามารถอำนวยความสะดวกให้กับอาจารย์โดยเฉพาะอาจารย์ไม่ต้องเดินทางไปยังร้านจำหน่ายหนังสือ จะทำให้อาจารย์มีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเพิ่มมากขึ้น พิจารณาจากอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิตส่วนใหญ่มีส่วนร่วมกับการคัดเลือกหนังสือที่ทางร้านตัวแทนจำหน่ายนำมาเสนอที่คณะมากที่สุด หากสำนักหอสมุดส่งเสริมหรือมุ่งเน้นให้ร้านตัวแทนจำหน่าย หรือสำนักพิมพ์นำหนังสือมาให้อาจารย์ได้ร่วมพิจารณาเลือกถึงขณะที่อาจารย์สังกัดให้อยู่ครั้งขึ้น ก็จะทำให้อาจารย์เข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเพิ่มมากขึ้น

2. ปัญหาการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์

อาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิตประสบปัญหาในการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายการข้อพบว่าปัญหาที่อาจารย์ประสบมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่

1. สำนักหอสมุดใช้เวลาในการแจ้งผลการจัดหาหนังสือที่อาจารย์คัดเลือกทำให้
อาจารย์ไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการคัดเลือกหนังสือ ($\bar{X}=3.33$)

2. สำนักหอสมุดไม่มีการแจ้งผลการจัดหาหนังสือที่อาจารย์คัดเลือก ($\bar{X}=3.31$)
ปัญหาในข้อที่ 1 - 2) นี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของนิสากร อัครสุวรรณกุล (2552) และจิตติมา
กลิ่นทอง (2549) ที่เมื่ออาจารย์เสนอรายชื่อหนังสือไปแล้ว หอสมุดใช้เวลาในการแจ้งผลทำ
ให้ไม่สนใจให้ความร่วมมือ และไม่มีการแจ้งผลการจัดหาหนังสือที่อาจารย์คัดเลือก

สำหรับปัญหาทั้ง 2 รายการนี้ สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิตมีนโยบายในการจัดหา
หนังสือ โดยมีการจัดซื้อเป็นภาคการศึกษา ซึ่งก่อนที่จะถึงช่วงของการจัดซื้อ บรรณารักษ์ที่
รับผิดชอบในการจัดหาหนังสือจะพิจารณารายการหนังสือที่เหมาะสมรวมทั้งขอความร่วมมือให้
อาจารย์เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อรวบรวมรายการหนังสือ เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาจัดซื้อต่อไป ซึ่ง
กระบวนการจัดซื้อของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิตนั้นจะแบ่งออกเป็น 3 ภาคการศึกษา ดังนี้
ภาคการศึกษาที่ 1 ระหว่างเดือน มิถุนายน - ตุลาคม ภาคการศึกษาที่ 2 ระหว่างเดือนพฤศจิกายน -
มีนาคม และภาคการศึกษาที่ 3 ระหว่างเดือนเมษายน - พฤษภาคม ในแต่ละภาคศึกษานั้นจะมี
กระบวนการคัดเลือกจัดหา พิจารณารายการหนังสือเพื่อจัดซื้อในทุกภาคการศึกษาทำให้ 1 ปี
การศึกษา จะมีการจัดหาหนังสือเข้าสำนักหอสมุดถึง 3 ครั้ง แต่หนังสือบางรายการที่อาจารย์เสนอ
รายชื่อเข้ามามากกว่าจะผ่านกระบวนการดังกล่าวจนได้รับพิจารณาจัดซื้อ และกว่าที่จะมีการแจ้ง
อาจารย์ให้ทราบผลการจัดหา ก็อาจจะใช้เวลาานบ้าง ดังนั้นสำนักหอสมุดควรเร่งนโยบายการ
จัดหาหนังสือให้อาจารย์ในมหาวิทยาลัยรังสิตทราบ เพื่อให้อาจารย์เข้าใจและทำให้อาจารย์ต้องการ
เข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเพิ่มมากขึ้น

3. ไม่ทราบผู้รับผิดชอบในการประสานการคัดเลือกหนังสือของสำนักหอสมุด
($\bar{X}=3.29$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอเดลวี (2005) ที่พบว่าปัญหาที่อาจารย์ประสบคือ
เจ้าหน้าที่หอสมุดมีไม่เพียงพอกับการให้คำแนะนำในการเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือ
และสอดคล้องกับงานวิจัยของเสนห์ เข็มหนู (2528) และสุภัทราภรณ์ กุสลา (2547) พบว่าสาเหตุ
ที่อาจารย์จำนวนหนึ่งไม่เคยเสนอรายชื่อหนังสือให้จัดซื้อ เพราะไม่เคยได้รับการติดต่อขอความ
ร่วมมือจากหอสมุด

สำหรับปัญหานี้ในกระบวนการทำงานของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิต เมื่อ
สำนักหอสมุดจัดกิจกรรมการคัดเลือกหนังสือ สำนักหอสมุดจะแจ้งให้อาจารย์ทราบในหลายช่อง
ทางการสื่อสาร ทั้งจดหมายประชาสัมพันธ์ และทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Online Social
Network) ที่ทางสำนักหอสมุดได้จัดทำขึ้น รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ผ่านโครงการบรรณารักษ์
ประสานงานประจำคณะ แต่ทางสำนักหอสมุดไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้อาจารย์ทราบเป็น

รายบุคคล อาจจะทำให้อาจารย์ทุกท่านไม่ทราบกิจกรรมที่จัดขึ้นได้ ซึ่งสำนักหอสมุดจะต้องดำเนินการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมการคัดเลือกหนังสือเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งนำโครงการบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งอัมพร อุไรชตมาศ (2539) ได้เสนอแนะให้บรรณารักษ์ประชาสัมพันธ์ให้อาจารย์ทราบวิธีการสั่งซื้อหนังสือเข้าสำนักหอสมุด และให้ประสานงานกับอาจารย์อย่างสม่ำเสมอเพื่อจะได้จัดหาหนังสือเข้าสำนักหอสมุดให้ตรงกับหลักสูตรการศึกษา

3. เจตคติต่อการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์

เจตคติของอาจารย์ต่อการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดโดยรวมมีเจตคติอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่ารายการที่อาจารย์มีเจตคติสูงสุดที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดให้ได้ผลดี ย่อมเกิดจากการมีส่วนร่วมในการทำงานระหว่างอาจารย์และบรรณารักษ์ รองลงมาคือ หนังสือที่อาจารย์เสนอแนะให้สำนักหอสมุดจัดซื้อนอกจากจะมีประโยชน์ต่ออาจารย์แล้ว ยังมีประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการท่านอื่นๆ อีกด้วย และการสละเวลาเพื่อช่วยคัดเลือกหนังสือทำให้สำนักหอสมุดได้หนังสือที่มีคุณภาพและตรงกับความต้องการของผู้ใช้ ตามลำดับ

ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิสากร อัครสุวรรณกุล (2552, หน้า 84) ที่อาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐมีเจตคติต่อการคัดเลือกหนังสือเข้าห้องสมุดอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจากเห็นความสำคัญของอาจารย์ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน การค้นคว้า วิจัย แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิดิมา กลิ่นทอง (2549) ที่พบว่าอาจารย์เข้าใจบทบาทเฉพาะภารกิจหลักของตนเอง อาจารย์เห็นว่าบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ ได้แก่ การสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ส่วนการเสนอแนะคัดเลือก จัดหา และร่วมพิจารณาการจำหน่ายออกหนังสือ เป็นหน้าที่ของบรรณารักษ์และอาจารย์ที่เป็นตัวแทนคณะวิชาในการคัดออก และสุภัทราภรณ์ กุลภา (2547) พบว่าอาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยร้อยละ 49.21 ไม่เคยเสนอรายชื้อหนังสือเข้าห้องสมุดคณะเลย เพราะอาจารย์มีเหตุผลว่ามีอาจารย์ท่านอื่นในภาควิชาทำหน้าที่คัดเลือกและจัดหาหนังสืออยู่แล้ว

อย่างไรก็ตามแม้ว่าเจตคติของอาจารย์ต่อการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดโดยรวมมีเจตคติ(เชิงบวก)อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก แต่สำนักหอสมุดก็ควรต้องสร้างความเข้าใจให้กับอาจารย์ ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้อาจารย์เข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเพิ่มมากขึ้น โดยเน้นให้อาจารย์มีเจตคติในการเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกและจัดหาหนังสือเข้าห้องสมุดมิใช่ภาระหน้าที่หลักของอาจารย์ก็จริง แต่อาจารย์เข้ามามีส่วนร่วมจะเกิด

ประโยชน์หลายด้าน โดยเฉพาะทำให้ห้องสมุดได้รับหนังสือที่มีคุณภาพสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัยของอาจารย์ การวางแผนพัฒนาหลักสูตรและการเปิดสอนวิชาใหม่

4. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม ปัญหาและเจตคติต่อการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุด

ผลการวิจัยพบว่าอาจารย์ที่มีกลุ่มคณะวิชาและประสบการณ์สอนต่างกันมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดในด้านระดับการมีส่วนร่วม การมีปัญหา และเจตคติในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิตแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มคณะวิชาต่างกันมีลักษณะการจัดการเรียนการสอนและธรรมชาติของศาสตร์ในสาขาวิชานั้น ๆ ที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้นจึงทำให้อาจารย์ในกลุ่มสาขาต่างๆ มีระดับการมีส่วนร่วม มีปัญหา และเจตคติที่แตกต่างกันทั้งนี้เทียบเคียงได้กับงานวิจัยของ

จิตติวรรณ สิทธิวิรัชธรรม (2551) ที่พบว่าอาจารย์กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และสุขภาพ ในคณะต่างกันมีความต้องการและการใช้สารสนเทศที่แตกต่างกัน ซึ่งมีเหตุผลในลักษณะเดียวกันกับการวิจัยในครั้งนี้

ส่วนในด้านประสบการณ์สอนที่แตกต่างกัน อาจจะเนื่องมาจากอาจารย์ที่มีประสบการณ์สอนมากส่วนใหญ่จะมีความคุ้นเคย ความสนใจและเข้าใจในการดำเนินงานและการให้บริการต่าง ๆ ของสำนักหอสมุดมากกว่าอาจารย์ที่มีประสบการณ์สอนน้อย จึงทำให้ผลการทดสอบสมมติฐานเป็นไปตามที่งานวิจัยในครั้งนี้กำหนดไว้

5 ความต้องการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์

ความต้องการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่ารายการที่อาจารย์มีความต้องการสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่

1. สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิตควรจัดหาแคตตาล็อก หนังสือใหม่ให้ครอบคลุมทุกสาขาวิชาที่อาจารย์สอนให้มากขึ้น ที่อาจารย์ต้องการให้ห้องสมุดจัดหาแคตตาล็อก หนังสือใหม่ให้ครอบคลุมทุกสาขาวิชา อาจเนื่องจากอาจารย์ต้องทำงานด้านการสอน และต้องทำการวิจัยค้นคว้า การที่อาจารย์จะต้องคอยตรวจสอบรายการหนังสือใหม่ในสาขาตลอดเวลา ก็อาจจะเป็นเรื่องยาก หากสำนักหอสมุดสามารถให้บริการรายการหนังสือให้อาจารย์ได้ครอบคลุมในสาขาวิชาต่างๆ ก็จะทำให้อาจารย์เข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดเพิ่มมากขึ้น

2. สำนักหอสมุดควรรวบรวมรายชื่อหนังสือของสำนักพิมพ์ต่าง ๆ จำแนกตามสาขาวิชานำไปแสดงบนเว็บไซต์ของสำนักหอสมุดเพื่อให้อาจารย์พิจารณาและคัดเลือกทางเว็บไซต์ได้เลย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิสากร อัครสุวรรณกุล (2552) และสุภัทราภรณ์ กุลภา (2547) ที่อาจารย์ต้องการให้ห้องสมุดมีรายชื่อหนังสือเพื่อการเสนอคัดเลือกแยกตามสาขาวิชา จัด

แสดงไว้บนเว็บไซต์ของห้องสมุด เนื่องจากในปัจจุบันนี้การเข้าถึงสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตมีความสะดวกรวดเร็ว อาจารย์สามารถสืบค้นรายชื่อหนังสือได้ทั้งจากคอมพิวเตอร์ที่ทำงาน ที่บ้าน และสถานที่อื่นๆ ได้ตลอดเวลา หากสำนักหอสมุดมีการรวบรวมรายการหนังสือแยกตามสาขาวิชาแล้ว แสดงไว้บนเว็บไซต์ของห้องสมุดให้อาจารย์แต่ละสาขาวิชาพิจารณาคัดเลือก ก็จะทำให้อาจารย์สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเพิ่มมากขึ้นได้

3. ควรมีการแจ้งงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือให้อาจารย์ทราบ สำนักหอสมุดได้จัดทำงบประมาณการจัดซื้อไว้บนเว็บไซต์ของห้องสมุดให้อาจารย์ นักศึกษาทราบอยู่แล้ว โดยมีการปรับปรุงข้อมูลทุกภาคการศึกษา แต่อาจารย์อาจจะไม่ทราบช่องทางการเข้าถึงรายการงบประมาณ สำนักหอสมุดควรประชาสัมพันธ์ให้อาจารย์รับทราบและเข้าถึงข้อมูลงบประมาณเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยและการอภิปรายผล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะโดยการนำเสนอรูปแบบที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วมคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต มีรายละเอียดดังนี้

สภาพปัญหา เจตคติและความต้องการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต

1. กิจกรรมการคัดเลือกหนังสือที่อาจารย์เข้ามามีส่วนร่วมสูงสุด 3 อันดับแรก

1. การคัดเลือกหนังสือที่ทางร้านตัวแทนจำหน่ายนำเสนอที่คณะ (x=2.61)

2. การเลือกหนังสือจากงานออกงานที่ทางสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิตเป็นผู้จัด (x=2.44)

3. การคัดเลือกหนังสือจากการขอสำนักพิมพ์หรือตัวแทนจำหน่ายที่สำนักหอสมุดได้จัดแยกตามสาขาวิชาแล้ว (x=2.23)

2. ปัญหาการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์สูงสุด 3 อันดับแรก

1. สำนักหอสมุดใช้เวลานานในการแจ้งผลการจัดหาหนังสือที่อาจารย์คัดเลือกทำให้อาจารย์ไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการคัดเลือกหนังสือ (x=3.33)

2. สำนักหอสมุดไม่มีการแจ้งผลการจัดหาหนังสือที่อาจารย์คัดเลือก (x=3.31)

3. ไม่ทราบผู้รับผิดชอบในการประสานการคัดเลือกหนังสือของสำนักหอสมุด (x=3.29)

3. เจตคติต่อการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์สูงสุด 3 อันดับแรก

1. การคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดให้ได้ดีย่อมเกิดจากการมีส่วนร่วมในการทำงานระหว่างอาจารย์และบรรณารักษ์ (x=4.31)

2. หนังสือที่อาจารย์เสนอแนะให้สำนักหอสมุดจัดซื้อออกวางจะมีประโยชน์ต่ออาจารย์แล้ว ยังมีประโยชน์ต่อผู้อื่น อีกด้วย (x=4.30)

3. การใช้เวลาเพื่อช่วยคัดเลือกหนังสือทำให้สำนักหอสมุดได้นักหนังสือที่มีคุณภาพ และตรงกับความต้องการผู้ใช้ (x=4.29)

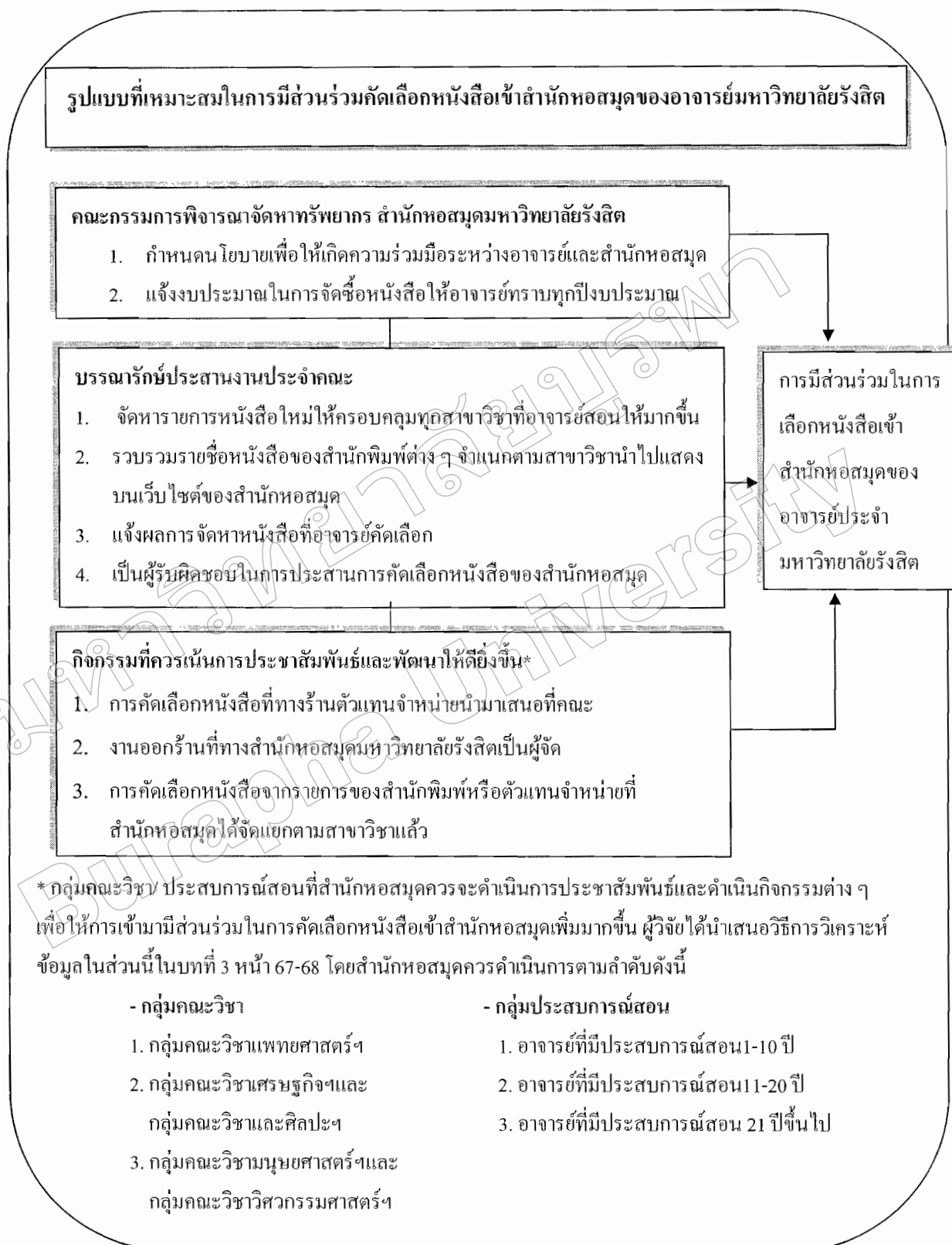
4. ความต้องการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์

1. สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิตควรจัดหารายการหนังสือใหม่ให้ครอบคลุมทุกสาขาวิชาที่อาจารย์สอนให้มากขึ้น (x=4.12)

2. สำนักหอสมุดควรรวบรวมรายชื่อหนังสือของสำนักพิมพ์ต่าง ๆ จำแนกตามสาขาวิชา นำไปแสดงบนเว็บไซต์ของสำนักหอสมุดเพื่อให้อาจารย์พิจารณาและคัดเลือกทางเว็บไซต์ได้เลย (x=4.07)

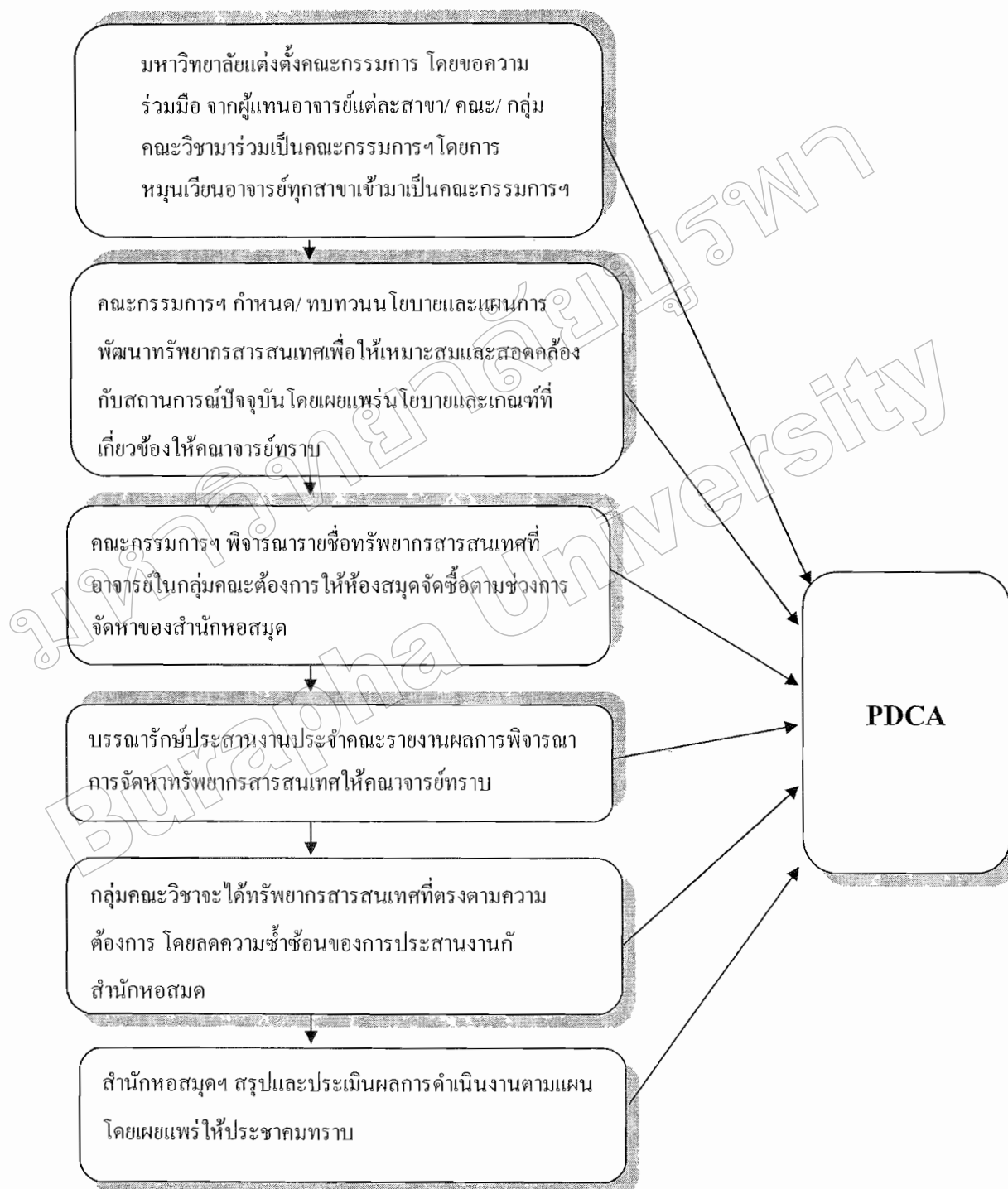
3. ควรมีการแข่งขันงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือให้อาจารย์ทราบ (x=4.07)

ภาพที่ 4 สภาพปัญหา เจตคติและความต้องการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต

ภาพที่ 5 รูปแบบที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วมคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต

กระบวนการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศโดยคณะกรรมการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ

ภาพที่ 6 รูปแบบกระบวนการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศของอาจารย์โดยคณะกรรมการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ

จากกระบวนการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศโดยคณะกรรมการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ ในภาพที่ 6 ควรดำเนินการตามวงจร PDCA ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการวางแผน การดำเนินงานตามแผน การประเมินผลการดำเนินงานและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานซึ่งจะส่งผลให้กระบวนการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศของสำนักหอสมุดโดยความร่วมมือจากอาจารย์เป็นระบบ และมีการพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้รูปแบบที่นำเสนอให้ความสำคัญกับทฤษฎีการมีส่วนร่วม ซึ่งจะทำให้สมาชิกมีความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ช่วยให้ทุกฝ่ายหันหน้าเข้าหากันและพึ่งพากันมากขึ้น การมีส่วนร่วมถือเป็นกลยุทธ์ทางการบริหารเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กร หากมีการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ ของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิต เพื่อกำหนดนโยบายการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศจะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของอาจารย์เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ในปัจจุบันสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต ได้มีการพัฒนากลยุทธ์โดยการจัดการบริหารและการบริการโดยขยายบทบาทของบรรณารักษ์เป็นบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะ ทำหน้าที่ประสานงานกับคณะและภาควิชาต่าง ๆ เพื่อประมวลความต้องการสารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษาในทุกด้านเกี่ยวกับงานของห้องสมุด ผลสำเร็จของนโยบายจะบรรลุเป้าหมายหากบรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะปฏิบัติตามบทบาทของตนเองได้อย่างสมบูรณ์โดยให้บริการงานห้องสมุดถึงคณะและภาควิชา ซึ่งอาจารย์จะเกิดความประทับใจทำให้สนใจเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

ทั้งนี้จากผลการวิจัยพบว่าอาจารย์เข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือที่ทางร้านตัวแทนจำหน่ายนำเสนอที่คณะสูงสุด โดยอาจารย์มีความต้องการให้สำนักหอสมุดจัดหารายการหนังสือใหม่ให้ครอบคลุมทุกสาขาวิชาที่อาจารย์สอนให้มากขึ้น ดังนั้นสำนักหอสมุด จึงควรสนับสนุนและพัฒนากิจกรรมนี้ยิ่งขึ้นต่อไป และควรจัดหารายการหนังสือใหม่ให้ครอบคลุมทุกสาขาวิชาเพื่อให้อาจารย์แต่ละสาขาวิชาพิจารณารายการหนังสือใหม่ได้สะดวกมากขึ้น เพื่อส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุดของอาจารย์ต่อไปและผลการวิจัยในครั้งนี้ยังพบว่าอาจารย์มีเจตคติ (เชิงบวก) ในระดับมากในการเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักหอสมุด อย่างไรก็ตาม สำนักหอสมุดควรอำนวยความสะดวกให้อาจารย์ และคอยช่วยเหลืออาจารย์ในทุก ๆ ด้าน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศในสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิตที่ได้จัดหาโดยคณะกรรมการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศมหาวิทยาลัยรังสิต
2. ควรที่จะศึกษาความต้องการและการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของอาจารย์กลุ่มคณะวิชาวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยรังสิต เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าอาจารย์ในกลุ่มคณะวิชานี้ เป็นกลุ่มที่เข้ามามีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมของห้องสมุดโดยรวมอยู่ในระดับสูง จึงควรศึกษาความต้องการของอาจารย์กลุ่มคณะวิชานี้ก่อน เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษากลุ่มคณะวิชาอื่น ๆ ต่อไป